

Секція
"АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО
МОВОЗНАВСТВА"

СИСТЕМНІ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ
АНГЛОМОВНИХ ОДНОСЛІВНИХ ІДИОМ

Басенко Т. Ю.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Таценко Н. В.

Не дивлячись на те, що ідіоматичні одиниці широко використовуються в усному і писемному мовленні (художній літературі, публіцистиці, тощо), їхні структурно-семантичні особливості є не досить вивченими.

Термін "ідіома" походить від давньогрецького слова "idiōma", що означає "особливість, своєрідність". Ідіомою є фразеологічна одиниця мови, для якої характерна стійкість, відтворюваність та немотивованість значення, тобто зміст якої не дорівнює сумі значень слів-складників. Занадто вузьке і структурно лімітоване тлумачення ідіоматики призвело до того, що ідіоми досліджувалися переважно на рівні словосполучення (тобто ідіоми-фразеологізми), у той час як однослівним ідіомам майже не приділялося уваги.

Однослівна ідіома – одно- або багатоосновна лексична одиниця, що характеризується структурно-семантичною ціліснооформленістю, узуальною стійкістю, переосмисленим значенням, образністю, експресивністю, емотивною оцінністю та є продуктом креативної рефлексивно - номінативної діяльності носіїв мови, спрямованої на посилення регулятивного потенціалу мовного знака шляхом вторинної номінації.

Поняття "ідіома" та "ідіоматичність" мають суміжний характер, але не є ідентичними. Ідіоми є лише одним із проявів ідіоматичності, всі ідіоми визначаються ідіоматичністю, але не всі одиниці, що проявляють ідіоматичність, можна назвати ідіомами.

Внаслідок того, що в ідіоматичних виразах чітко відображається національний характер народу, їхнє активне засвоєння необхідно кожному, хто вивчає мову. Також необхідно розвивати вміння коректно вживати ідіоми в мовленні, правильно відчувати їхній стилістичний реєстр – належність до просторіччя, вульгаризмів, канцеляризмів або книжкового стилю.

Серед способів транспозиції значення при утворенні англомовних ідіоматичних одиниць провідне місце посідають метафоризація та метомінізація. Метафоричне та метонімічне мапування є когнітивними процесами, способами осмислення людиною власного досвіду освоєння світу. У корпусі однослівних ідіом сучасної англійської мови зареєстровано випадки синкретизму метафоричного та метонімічного – метафтонімії, яку демонструють такі приклади: *sorehead* (скиглий, буркотун), *open-handed* (щедрий), *empty-headed* (пустоголовий, легковажний).

Основними способами словотвору однослівних ідіом є словоскладання: *donkeywork* (важка, неприсмна праця); конверсія: *to badger* (цькувати, дразнити); інкорпорація: *jack-in-office* (самовпевнений, тихатий чиновник, бюрократ); редуплікація: *ding-dong* (сварка); афіксація: *lamely* (недоладно, незграбно, погано) та їх синкретичні різновиди: *backhander* (хабар).

Однослівні ідіоми виконують прагматичні функції, такі як: експресивна (пов'язана з розумінням мови як засобу впливу на мовну особистість, її поведінку та внутрішню духовну діяльність), наприклад: *She told friends it was very hard being a woman MP in a sea of males, and that she had to do much more to get noticed. But her formidable memory, razor-sharp mind and charismatic speeches soon engendered the respect of her fellow politicians*; мнемотехнічна (завдяки своїй образності дозволяє свідомості логічно пов'язати план змісту з планом вираження): *I have since watched her career skyrocket with outstanding photography published in newspapers and magazines. Leelu is one of the most talented and dedicated photographers working in the industry today*; евфемістична (полягає у використанні ідіом для приховування або виправдання справжнього стану речей): *Mike Myers talks about his latest swinging creation, Austin Powers, and why he likes to flash his buns in public*; пейоративна (її суть полягає у спрямуванні на негативну характеристик повного об'єкту): *<...> helped him get over the shock of seeing a tattooed porker in an England shirt <...>*; ідентифікувальна (визначає соціальний статус суб'єктів дискурсу, їх вік, професійну приналежність): *few of them can actually read and they are obsessed with the baloney churned out by la-di-da middle-class women like Jane Austen*; криптолалічна (дозволяє визначити до якого професійного або вікового колективу належить суб'єкт дискурсу): *the pair were accused of taking kickbacks for government contracts*; гумористична (полягає у вживанні однослівних ідіом з метою

вираження жартівливого ставлення суб'єкту дискурсу до позначуваного об'єкту, дії, явища) : *Joan Fontaine plays the shy young wallflower who attracts the eye of the rich and disturbed Maxim de Winter*, а також пізнавальну та естетичну функції.

Перекладацькі інновації: матеріали IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 13–14 березня 2014 р. / редкол.: С. О. Швачко, І. К. Кобякова, О. О. Жулавська та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – 172 с.